

Tartalomjegyzék

Rövidítések jegyzéke.....	21
---------------------------	----

I. RÉSZ: Kriminológiaelmélet: bűnözésmagyarázatok

Szerkesztette: Borbíró Andrea

1. Problémafelvetés: mivel foglalkozik a kriminológia?

Borbíró Andrea

1.1. Bevezetés.....	29
1.2. A kriminológia mint elméleti, empirikus és alkalmazott tudomány.....	30
1.3. A kriminológiai gondolkodás keretei.....	32
1.3.1. A kriminológia differenciálódása.....	32
1.3.2. Kriminológiai paradigmák.....	33
1.4. A kortárs kriminológia tárgya és vizsgálati területei: bűnözés és bűnözéskontroll.....	38
1.4.1. A bűnözés kriminológiai vizsgálata.....	39
1.4.2. A bűnözésre adott reakciók, bűnözéskontroll és kriminálpolitika.....	48
1.5. Tudományági elhatárolás és interdiszciplinaritás.....	52
1.6. Összegzés.....	54
Hivatkozások.....	54

2. A kriminológiai gondolkodás kezdetei

Inzelt Éva

2.1. Bevezetés.....	57
2.2. A klasszikus büntetőjogi iskola.....	57
2.2.1. Társadalmi, politikai, filozófiai és gazdasági előzmények.....	57
2.2.2. Cesare Beccaria és a büntetőhatalom alapelvei.....	59
2.2.3. Jeremy Bentham és a haszonelvű büntetés.....	61
2.2.4. A klasszikus iskola jelentősége.....	62
2.3. A pozitivisták kriminológia.....	63
2.3.1. A pozitívizmus.....	63
2.3.2. A kriminológiai kutatások kezdete: a francia szociológiai iskola.....	64
2.3.3. Az olasz biológiai pozitivisták iskola.....	67
2.3.4. A pozitívizmus hatása.....	70
2.4. A közvetítő irányzat.....	71
2.5. Összefoglalás: az első iskolák jelentősége.....	73
Hivatkozások.....	75

3. Biológiai és pszichológiai bűnözésmagyarázatok

Szabó Judit

3.1. Bevezetés.....	78
3.2. A korai biológiai pozitívizmus.....	78
3.2.1. Korai pozitivisták elméletek és kutatások.....	79
3.2.2. A korai biológiai pozitívizmus értékelése.....	81
3.3. Modern biológiai elméletek és kutatási irányok: a bioszociális kriminológia.....	82
3.3.1. A bioszociális kriminológia tárgya és elméleti keretei.....	82
3.3.2. Genetikai kutatások.....	84
3.3.3. Az agy szerkezeti és működési eltérései.....	85
3.3.4. Biokémiai tényezők.....	87
3.4. Pszichológiai bűnözésmagyarázatok és megközelítések.....	88
3.4.1. Pszichológiai megközelítések és elméletek a bűnelkövetésről.....	89
3.4.2. Antiszociális személyiség és pszichopátia.....	97

3.5. A biológiai és pszichológiai pozitivizmus szerepe a kortárs integratív elméletekben: a fejlődéskriminológia	100
3.6. A biológiai és pszichológiai pozitivizmus kriminálpolitikai vonatkozásai	103
Hivatkozások	104
4. Deviancia, anómia és feszültség	
<i>Gönczöl Katalin</i>	
4.1. Bevezetés	110
4.2. Durkheim deviancia- és anómiaelmélete	111
4.2.1. A társadalmi tények és a kollektív tudat	111
4.2.2. A bűnözés társadalmi jelentősége	112
4.2.3. Társadalmi változás és anómia	113
4.2.4. Durkheim jelentősége: a deviancia mint értelmezési keret	114
4.3. Merton feszültségelmélete	117
4.3.1. Feszültség és anómia: az „amerikai álmom”	118
4.3.2. Az egyéni alkalmazkodás típusai és a deviancia	121
4.4. A feszültségelmélet továbbélése	124
4.4.1. Struktúra és kultúra: a relatív depriváció	125
4.4.2. Az általános feszültségelmélet	125
Hivatkozások	27
5. Kultúra és társas interakciók	
<i>Borbíró Andrea – Győry Csaba</i>	
5.1. Bevezetés	129
5.2. A bűnözés szociálökológiai magyarázatai	131
5.2.1. A chicagói iskola	131
5.2.2. A társadalmi dezorganizáció	132
5.2.3. Közösség és bűnözés: a szociálökológiai megközelítés ma	136
5.3. A differenciális asszociáció	138
5.4. Szubkultúra és bűnözés	142
5.4.1. A kriminális szubkultúra	142
5.4.2. Klasszikus szubkultúra-elméletek	143
5.4.3. Mentális sémák a bűnelkövetésben: neutralizáció és sodródás	150
5.4.4. Konfliktusalapú szubkultúra-elméletek	152
5.5. Kultúrakutatások Nagy-Britanniában	153
5.5.1. Kritikai szubkultúra-kutatás	153
5.5.2. Kulturális kriminológia	158
Hivatkozások	162
6. Címkezéselméletek	
<i>Győry Csaba</i>	
6.1. Bevezetés	167
6.2. A címkezéselmélet elméleti előzményei	169
6.3. A bűncselekmény mint társadalmi konstrukció	170
6.4. A másodiagos deviancia: a címkezés hatása	172
6.5. A címkezéselmélet utóélete	173
6.5.1. Amorális pánik elmélete	173
6.5.2. A címkezés mint pozitív folyamat: a „reintegratív szégyenkeltés” elmélete ...	174
Hivatkozások	175
7. Kontrollelméletek	
<i>Győry Csaba</i>	

7.1. Bevezetés	177
7.2. Elméleti kontextus és a korai kontrollelméletek	178
7.2.1. Elméleti háttér	178
7.2.2. Korai kontrollelméletek: Reiss, Nye és Reckless	180
7.3. A társadalmi kontroll elméletei	181
7.3.1. Hirschi elmélete a társadalmi kötelekekről	181
7.3.2. A társadalmi kontroll kortárs elméletei: Tittle és Hagan	184
7.4. Az individuális kontroll elmélete: Gottfredsan és Hirschi általános elmélete	185
7.5. A kontrollelméletek értékelése	190
Hivatkozások	192
8. Radikális kritikai irányzatok	
<i>Vig Dávid</i>	
8.1. Bevezetés	194
8.2. A kritikai kriminológia megszületésének társadalmi kontextusa	194
8.3. A kritikai kriminológia fogalma	196
8.4. Bűnözés és osztálykonfliktus: marxista és neomarxista irányzatok	197
8.5. Az abolicionizmus	202
8.6. Feminista kriminológia	203
8.7. Összegzés	207
Hivatkozások	207
9. Realista kriminológia	
<i>Borbíró Andrea</i>	
9.1. Bevezetés	210
9.2. A realista kriminológia megközelítésmódja	211
9.3. A jobboldali realizmus	213
9.3.1. A jobboldali realizmus bűnözésértelmezése	213
9.3.2. A jobboldali realizmus hatása és kritikái	220
9.4. A baloldali realizmus	221
9.4.1. A baloldali realista megközelítés	222
9.4.2. Kriminálpolitikai javaslatok	226
9.5. A realizmus utóélete: későmodernitás és társadalmi kirekesztődés	227
Hivatkozások	229
10. Környezeti kriminológia	
<i>Podoletz Léna</i>	
10.1. Bevezetés	233
10.2. A környezeti kriminológia előzményei: a városi környezet és a bűnözés kapcsolata	234
10.2.1. Informális kontroll a városi térben: a térhasználat és a bűnelkövetés kapcsolata	234
10.2.2. A városi tér fizikai jellemzői és a bűnelkövetői viselkedés kapcsolata: építészeti kriminológia	235
10.3. A környezeti kriminológia kulcsfogalmai: szituáció és környezet	238
10.4. A környezeti kriminológia alapelméletei	240
10.4.1. Racionális döntés és korlátozott racionalitás	240
10.4.2. A rutintevékenységi elmélet	243
10.4.3. Bűnözési mintázatok és hot spotok	245
10.4.4. Az áldozattá válás mintázatai	247
10.5. A környezeti kriminológia értékelése	249
Hivatkozások	251

11. A magyar kriminológia jellemzői a reformkortól napjainkig

Lévay Miklós

11.1. Bevezetés.....	254
11.2. Kriminológiai szemlélet a reformkorban.....	254
11.3. A dualizmus időszakának kriminológiája	256
11.3.1. A biológiai (kriminántropológiai) és a pszichológiai megközelítés képviselői.....	257
11.3.2. A szociológiai pozitívizmus a dualizmusban.....	259
11.3.3. A dualizmus kori kriminológia értékelése	265
11.4. A kriminológia helyzete a két háború közötti időszakban	265
11.5. A kriminológia helyzete a II. világháborút követő időszaktól az 1950-es évek végéig.....	267
11.6. Kriminológia a szocializmus időszakában: a magyar kriminológiai gondolkodás fejlődése az 1960-as évektől az 1980-as évek végéig	269
11.6.1. A kriminológia újjászületése, az önálló szaktudományá szerveződés időszaka.....	270
11.6.2. Kriminológiai kutatások az 1960-as évek végétől az 1980-as évek elejéig....	274
11.6.3. A kriminológiai gondolkodás jellemzői a szocializmus válsága idején	283
11.7. A rendszerváltozást követő magyar kriminológia leglényegesebb fejleményei	286
11.7.1. Tudományelmélet, tudománytörténet	287
11.7.2. Kutatások a rendszerváltozást követően a bűnözés alakulásáról, valamint az új bűnözési formákról és a hagyományos bűncselekménytípusok 1990-et követő sajátosságairól	291
11.7.3. A bűnözéskontroll, a bűnözésre való intézményes reagálás	293
11.7.4. A korszak értékelése	296
Hivatkozások	297

II. RÉSZ: A bűnözés megismerése

Szerkesztette: Kerecsi Klára

12. A bűnügyi statisztika

Nagy Tibor

12.1. A statisztika, a tömegjelenségek vizsgálatának eszköze	313
12.2. A kriminálstatisztika	314
12.2.1. Alapfogalmak.....	316
12.2.2. A kriminálstatisztikai adatok kezelése, védelme és nyilvánossága	317
12.2.3. A kriminálstatisztikai adatok értelmezése	318
12.3. Magyarországi kriminálstatisztikai rendszerek	319
12.3.1. Az egységes nyomozó hatósági és ügyészségi statisztika (ENyÜBS).....	319
12.3.1.1. Adatgyűjtés az ENyÜBS-ben.....	320
12.3.1.2. A bűnözés az ENyÜBS 1995–2014. évi adatai alapján	322
12.3.2. A bírósági statisztika	332
12.3.3. A büntetés-végrehajtási statisztika.....	334
12.4. A kriminálstatisztika korlátai	336
12.4.1. Ami a kriminálstatisztikából kimarad	336
12.4.2. A jogszabályok változása.....	337
12.4.3. Az alapegységek rögzítésének sajátosságai	337
12.4.4. Az adott évi adatok jelentése	338
12.5. Nemzetközi kriminálstatisztika	338
12.5.1. Nemzetközi kriminálstatisztikai adatgyűjtések.....	338
12.5.2. Az európai országok kriminálstatisztikai adatai	340
Hivatkozások	342

13. Az empirikus kutatás módszertana	
<i>Kerezi Klára – Gasztonyi Márton</i>	
13.1. Bevezetés	346
13.2. A társadalomtudományi kutatás alapfogalmai	346
13.3. A kriminológiai kutatások folyamata és módszerei	348
13.3.1. A kutatás forrásai	349
13.3.2. A kutatási terv elemei	350
13.3.3. A kutatási módszerek	353
13.3.4. Adattípusok és mintavétel	357
13.3.5. A kutatás megvalósítása és az adatok elemzése	358
13.4. A kriminálpolitika vizsgálata	363
13.5. A kriminológiai kutatások etikája	366
Hivatkozások	367
14. Félelem a bűnözéstől, rejtett bűnözés	
<i>Korinek László</i>	
14.1. Bevezetés	371
14.2. A bűnözéstől való félelem	371
14.2.1. A bűnözéstől való félelem okai	373
14.2.2. A félelem mérése	376
14.2.3. A félelem következményei	380
14.2.4. A félelem csökkentése	381
14.2.5. A bűnözés kezelésére hivatott szervezetek megítélése	383
14.3. A rejtett (látens) bűnözés	385
14.3.1. A látens bűnözés mérési módszerei	385
14.3.2. A rejtett bűnözés kiterjedése	386
14.3.3. A feljelentési hajlandóság	388
14.3.4. A hatósági válogatás	389
14.4. Összegzés	391
Hivatkozások	391
15. Bűnözés és média	
<i>Virág György</i>	
15.1. Bevezetés	395
15.2. Valóság és média: a tartalom létrejötte – a „hírtermelés”	396
15.3. A bűnözés médiareprezentációja: a tartalom	398
15.3.1. A bűnözés és az erőszak megjelenése a médiában	398
15.3.2. A bűnügyi tudósítás: funkció, terjedelem és mintázat	400
15.3.3. A bűnözés megjelenése a fikciókban	403
15.4. A médiában megjelenő bűnözés és erőszak következményei: a hatás	405
15.4.1. A médiahatás értelmezésének megközelítései	405
15.4.2. A médiában megjelenő bűnözés/erőszak hatása a viselkedésre	408
15.4.2.1. Pszichológiai vizsgálatok	408
15.4.2.2. Szociológiai, médiatudományi kutatások	411
15.4.3. A médiában megjelenő bűnözés/erőszak hatása a bűnözési félelemre	413
15.5. Összegzés	414
Hivatkozások	415

III. RÉSZ: Bűncselekménytípusok és elkövetők

Szerkesztette: Lévay Miklós

16. Vagyon elleni bűnözés

Rosta Andrea

16.1. Bevezetés	421
16.2. A vagyon elleni bűnözés társadalmi jelentősége	421
16.3. A vagyon elleni bűnözés fogalma	423
16.3.1. A tulajdonjogi védettsége	423
16.3.2. A vagyon elleni bűncselekmények a Büntető Törvénykönyvben	424
16.4. A vagyon elleni bűnözés hazai morfológiai sajátosságai	427
16.5. A vagyon elleni bűnözés kriminológiai tipológiája	432
16.5.1. A vagyon elleni bűncselekmények típusai az elkövetők szerint	432
16.5.2. Vagyon elleni bűnözés oksági szempontú típusai	435
16.5.3. A javak és cseréjük módja szerinti típusok	435
16.5.4. A szervezetség foka szerinti vagyon elleni bűnözés	436
16.6. A vagyon elleni bűncselekményekkel kapcsolatos oksági értelmezések	437
16.6.1. Gazdasági-társadalmi meghatározottság	437
16.6.2. Mikrokörnyezeti tényezők	441
16.6.3. A személyes, individuális tényezők szerepe	442
16.6.4. Egyéb hatótényezők	444
16.7. A vagyon elleni bűnözés elleni fellépés	444
Hivatkozások	446

17. Fehérgalléros, gazdasági és korrupciós bűnözés

Győry Csaba – Inzelt Éva

17.1. Bevezetés	450
17.2. Fehérgalléros bűnözés	452
17.2.1. Sutherland klasszikus meghatározása	452
17.2.2. A fehérgalléros bűncselekmény és elkövetője	454
17.3. Gazdasági bűnözés	457
17.3.1. Fogalom és elhatárolások	457
17.3.2. A gazdasági bűnözés terjedelme és mérése	462
17.3.3. Elméleti megközelítések	466
17.3.4. A kontroll és megelőzés problémái	468
17.4. Korrupció	472
17.4.1. Fogalmi megközelítések	472
17.4.2. Bűncselekmény- és elkövetői típusok	475
17.4.3. Mérési kérdések	478
17.4.4. Kriminológiai magyarázatok, értelmezések, elméletek	481
17.4.5. Kontroll és megelőzési kérdések	483
Hivatkozások	484

18. Informatikai bűnözés

Parti Katalin – Kiss Tibor

18.1. Bevezetés	491
18.2. Az informatikai bűncselekmények evolúciója	493
18.3. Az informatikai bűncselekmények leggyakrabban előforduló formái és a tipikus elkövetési minták	495
18.4. Statisztikai mérhetőség és látencia	499
18.4.1. Kriminálstatisztika	499

18.4.2. Látencia	502
18.5. Áldozatokkal és elkövetőkkel kapcsolatos elméletek és empirikus kutatások	503
18.5.1. Szervezettség	504
18.5.2. A cselekmények bizonytalan kimenetele, továbbgyűrűzése	505
18.5.3. Az ember mint a leggyengébb láncszem	505
18.5.4. Fokozott áldozati közrehatás	506
18.5.5. Megváltozott viselkedés, privát kémkedés	507
18.5.6. Személyiségtorzulások	509
18.6. Megelőzés, programok. A magánszektor együttműködése. Versengő érdekek	510
18.6.1. Európai és nemzetközi erőfeszítések a kibertér védelmére	510
18.6.2. Kormányzati erőfeszítések Magyarország kibertérének védelmére	511
18.6.3. A magánszektor együttműködése	511
18.6.4. Az oktatás, a család, az egyén és a civil szféra szerepe	512
18.6.5. A biztonság és az adatvédelem mint versengő érdekek	513
Hivatkozások	514
19. Az alkoholfogyasztás, a kábítószer-probléma és a bűnözés összefüggései	
<i>Lévay Miklós – Ritter Ildikó</i>	
19.1. Bevezetés	518
19.2. Az alkoholfogyasztás és a bűnözés összefüggései	519
19.2.1. Alkoholológiai alapfogalmak és elméleti kérdések	519
19.2.2. Az alkoholizmus és a bűnözés összefüggéseinek kriminológiai kérdései	521
19.2.3. Az alkoholizmus és a bűnözés összefüggései Magyarországon	524
19.2.3.1. Az alkoholizmus adatai Magyarországon	524
19.2.3.2. Büntetőjogi megítélés	526
19.2.3.3. Az alkoholizmus és a bűnözés hazai összefüggései	526
19.2.4. Bűnmegelőzési kérdések	529
19.3. A kábítószer-probléma és a bűnözés összefüggései	530
19.3.1. A kábítószer-problémával kapcsolatos fogalmak	530
19.3.2. Kábítószerek és pszichoaktív anyagok	533
19.3.2.1. Új pszichoaktív anyagok	534
19.3.2.2. Jogi szabályozás	535
19.3.3. A kábítószer-probléma és a bűnözés kapcsolatának kriminológiai kérdései	536
19.3.3.1. A kábítószer-bűnözés osztályozása	536
19.3.3.2. A kábítószer-probléma és a bűnözés kapcsolata	537
19.3.4. A kábítószer-probléma epidemiológiai jellemzői Magyarországon	540
19.3.5. A kábítószer-bűnözés jellemzői Magyarországon	542
19.3.6. Bűnmegelőzési kérdések	544
Hivatkozások	546
20. Erőszakos bűnözés	
<i>Virág György – Kulcsár Gabriella – Rosta Andrea</i>	
20.1. Bevezetés	553
20.2. Agresszió és erőszak	553
20.2.1. Az agresszió és az erőszak fogalmi	553
20.2.2. Agresszióelméletek	555
20.3. Erőszakos bűnözés a büntetőjogban	559
20.4. Az erőszakos bűnözés morfológiája	560
20.4.1. Az erőszakos bűnözés számossága, tendenciái: kriminálstatisztikai adatok ..	561
20.4.2. Az erőszakos bűncselekmények osztályozása, struktúrája	563
20.4.3. Az erőszakos bűnözés néhány demográfiai jellemzője	564
20.5. Emberölés	565

20.5.1. Az emberölés nagyságrendje, az elkövetők és az áldozatok jellemzői	565
20.5.2. Elméleti megközelítések	567
20.6. Szexuális erőszak.....	571
20.6.1. A szexualitás, a szexuális erőszak társadalmi megítélése	571
20.6.2. Az elkövetők és az áldozatok jellemzői.....	572
20.6.3. Aszexuális abúzus/erőszak következményei – a szexuális trauma.....	573
20.6.4. Elméleti megközelítések	574
20.7. Családon belüli erőszak	577
20.7.1. A családon belüli erőszak fogalma	578
20.7.2. A családon belüli erőszak tipizálása	579
20.7.3. A családon belüli erőszak kutatása	579
20.7.3.1. Meghatározó kutatástörténeti munkák	579
20.7.3.2. Hazai kutatások	581
20.7.4. A családon belüli erőszak kezelése – társadalmi reakciók	583
20.7.4.1. Nemzetközi folyamatok	583
20.7.4.2. Állami, társadalmi reakciók a megelőzés szintjei szerint.....	583
20.7.4.3. Magyarországi folyamatok.....	585
20.8. Iskolai erőszak	587
20.8.1. Az iskolai erőszak fogalma, mértéke és megjelenési formái.....	587
20.8.2. Az iskolai erőszak fajtái	589
20.8.3. Az iskolai erőszak okai és megelőzési lehetőségei	592
20.9. Vagyon elleni erőszakos bűncselekmények	592
20.9.1. A vagyon elleni és a vagyon elleni erőszakos bűncselekmények elhatárolása	592
20.9.2. A vagyon elleni erőszakos bűncselekmények típusai.....	593
20.9.3. A rablás	594
20.9.4. A vagyon elleni erőszakos bűncselekmények statisztikája.....	595
20.9.5. Az erőszakos vagyon elleni bűncselekmények egyes kriminológiai sajátosságairól.....	596
20.10. Összegzés	597
Hivatkozások	598
21. A szervezett bűnözés	
<i>Tóth Mihály – Kóhalmi László</i>	
21.1. Bevezetés	603
21.2. A szervezett bűnözés története, tradicionális típusai.....	603
21.2.1. Az olasz szervezett bűnözés kialakulása.....	604
21.2.2. A szervezett bűnözés az amerikai kontinensen.....	605
21.2.2.1. A szervezett bűnözés kialakulása az Amerikai Egyesült Államokban	605
21.2.2.2. A szervezett bűnözés Közép- és Dél-Amerikában	606
21.2.3. Szervezett bűnözés Kelet-Európában és Ázsiában	607
21.3. A szervezett bűnözés fontosabb elvi és gyakorlati kérdései	608
21.3.1. A szervezett bűnözés fogalma	608
21.3.1.1. A taxatív meghatározás esélyei és hátrányai.....	609
21.3.1.2. A „szükséges, de elégséges” összetevők köré csoportosítható elemek rendszere	610
21.3.1.3. Következtetések: kísérlet egy többszintű definícióra	611
21.3.2. A szervezett bűnözés napjainkban	613
21.3.2.1. Funkcionális, „célra szabott” szervezeti keretek.....	613
21.3.2.2. Fontosabb működési területek és a magyarországi szervezett bűnözés főbb jellemzői	615
21.3.3. A bünszervezet büntetőjogi fogalmának kriminológiai alapjai	620

21.4. A szervezett bűnözés elleni harc intézményrendszere és stratégiája	622
21.4.1. Nemzetközi egyezmények és szervezetek	622
21.4.2. A hazai szervezetrendszer	623
Hivatkozások	624
22. A gyermek- és fiatalkori kriminalitás	
<i>Csemáné Váradi Erika</i>	
22.1. Bevezetés	627
22.2. Életkor és bűnözés	627
22.3. A gyermek- és fiatalkori bűnözés fogalma	629
22.4. A gyermek- és fiatalkori bűnözés morfológiai jellemzői	631
22.4.1. A gyermek- és fiatalkori bűnözés a kriminálstatisztikában	631
22.4.2. A gyermek- és fiatalkori bűnözés látenciája	635
22.4.3. Gyermek- és fiatalkorú áldozatok	636
22.5. A gyermek- és fiatalkori bűnözést magyarázó elméletek	637
22.5.1. Az oksági elméletek modellfókuszú csoportosítása	638
22.5.2. A rendszerszintű megközelítés	639
22.5.3. Pszichológiai magyarázatok	641
22.5.4. A krízisközpontú megközelítés	642
22.5.5. A mentális egészség problémái mint a bűnözés rizikófaktorai	644
22.5.6. Neurológiai és kísérleti neurológiai magyarázatok	646
22.5.7. A gyermek- és fiatalkori bűnözés értékközpontú megközelítése	648
22.5.8. A 21. század sajátosságai mint a deviáns magatartások potenciális rizikófaktorai	649
22.6. A gyermek- és fiatalkori bűnözés arcai a hazai és nemzetközi kutatások tükrében	651
22.7. A gyermek- és fiatalkori bűnözés megelőzésének, kezelésének kérdései	654
Hivatkozások	656
23. Nemek és bűnözés	
<i>Vig Dávid</i>	
23.1. Bevezetés	662
23.2. Kriminálstatisztikai adatok: az elkövetők és az áldozatok nemek szerinti megoszlása	663
23.2.1. Elkövetők	663
23.2.2. Áldozattá válás	665
23.3. Elméletek a nemek kriminalitásáról	666
23.3.1. Korai elméletek a női bűnözőkről	666
23.3.2. A feminizmus második hulláma és a kritikai fordulat	668
23.3.3. Kortárs feminista megközelítések	669
23.4. Gender és büntető igazságszolgáltatás	676
23.5. Összegzés	677
Hivatkozások	678
24. Bűnismétlők és bűnelkövetői karrier	
<i>Kerecsi Klára</i>	
24.1. Bevezetés	683
24.2. A bűnismétlés fogalmai: visszaesés, életpálya, bűnözői karrier, karrierbűnöző	685
24.3. A visszaeső bűnözés elméleti magyarázatai	687
24.4. A visszaesés meghatározása és mérése	689
24.4.1. A visszaesési ráta	690
24.4.2. A bűnelkövetői karrier paramétereinek mérése	691
24.4.3. A kriminális karrier empirikus mérése	693
24.5. A kriminális életpálya jellemzői	696

24.5.1. Intenzív részvétel a bűnözésben	697
24.5.2. Nagyszámú bűncselekmény elkövetése	699
24.5.3. Az elkövetett bűncselekmények súlya	700
24.5.4. A bűnözői karrier hossza	701
24.6. A karrierbűnözés értelmezése: kriminálpolitikai következmények.....	703
Hivatkozások	704

IV. RÉSZ: A bűnözés kontrollja: kriminálpolitika

Szerkesztette: Gönczöl Katalin

25. Kriminálpolitika

Borbíró Andrea

25.1. Bevezetés	711
25.2. A kriminálpolitika fogalmi kérdései	713
25.2.1. A kriminálpolitika mint diszciplína és mint szakpolitika	713
25.2.2. A kriminálpolitika feladatai és alrendszerei	715
25.2.3. A kriminálpolitika alapelvei	719
25.2.4. Kriminológia és kriminálpolitika	721
25.3. A kriminálpolitika történeti modelljei Európában és Észak-Amerikában.....	722
25.3.1. A klasszikus korszak: 18–19. század.....	723
25.3.2. Pozitívizmus, jólétiség és rehabilitáció: kriminálpolitika a 19. század végétől az 1970-es évekig	725
25.3.3. A jóléti paradigma válsága: az 1960-as, 1970-es évek	730
25.4. Kortárs folyamatok: kriminálpolitika a későmodernitásban	733
25.4.1. A „büntetőfordulat” elmélete	733
25.4.2. Elemzési keretek: az intézményes reakciók kriminológiája	739
25.4.2.1. Globalizáció és későmodernitás	740
25.4.2.2. Lokális hatások a kriminálpolitikában	745
25.4.3. Kriminálpolitikai modellek a későmodernitásban	747
25.5. A kriminálpolitika kortárs folyamatai Magyarországon	749
25.5.1. A kriminálpolitika poszt szocialista társadalmi környezete.....	749
25.5.2. Kriminálpolitika Magyarországon a rendszerváltás után	752
Hivatkozások	757

26. A kriminálpolitika nemzetközi keretei

Bárd Petra

26.1. Bevezetés	765
26.2. Az európai kriminálpolitika általános jellemzői.....	768
26.3. Az európai kriminálpolitika alakítói.....	769
26.3.1. ENSZ.....	769
26.3.2. EBESZ	772
26.3.3. Európa Tanács	772
26.3.3.1. Az Európai Emberi Jogi Egyezmény	773
26.3.4. Európai Unió	776
26.3.4.1. Történeti fejlődés a Lisszaboni Szerződés hatálybalépéséig.....	776
26.3.4.2. Bűnügyi együttműködés a Lisszaboni Szerződés fényében	778
26.3.4.3. A szabadság, biztonság és jog érvényesülése térségének többéves programjai	781
26.3.4.4. Jogharmonizáció és a kölcsönös elismerés elve	782
26.3.4.5. A kölcsönös bizalom elve és a felvilágosodás örökségének összefüggései ..	783
26.4. Következtetések	784
Hivatkozások	784

27. Bűnüldözés és rendészeti modellek

Finszter Géza

27.1. Bevezetés	790
27.2. A rendészet keletkezése és a rendészet kettős természete	790
27.3. A rendészet bűnüldözési feladatai	793
27.4. A rendészet hatósági feladatai: a rendészeti funkciók	795
27.4.1. A jelenlét	795
27.4.2. A legitim fizikai erőszak monopóliuma	795
27.4.3. Az információszerzés: felderítés és nyomozás	796
27.4.4. A rendészeti és a bűnügyi feladatok elhatárolása	797
27.5. Rendészeti modellek	800
27.5.1. Az angolszász és a kontinentális rendőrségi modell	800
27.5.2. Rendészeti stratégiák	802
27.5.3. A modellképzés szempontjai	810
Hivatkozások	811

28. Bűnmegelőzés

Borbíró Andrea

28.1. Bevezetés	815
28.2. A bűnmegelőzési politika	816
28.2.1. A bűnmegelőzési politika önállósodása	816
28.2.2. A bűnmegelőzési politikára vonatkozó nemzetközi elvárások	817
28.3. A bűnmegelőzés intézményesülése Magyarországon	820
28.4. A bűnmegelőzés gyakorlata	823
28.4.1. Bűnmegelőzési tipológiák	823
28.4.2. Prevenció a büntető igazságszolgáltatáson keresztül	825
28.4.3. Az elkövetővé válás megelőzése: a korai beavatkozás	828
28.4.4. Közösségi bűnmegelőzés	830
28.4.5. A bűnalkalmak kontrollja: a szituációs megelőzés	833
28.5. Összegzés	839
Hivatkozások	839

29. Viktimológia és áldozatpolitika

Görgényi Ilona – Zséger Barbara

29.1. Bevezetés	844
29.2. A viktimológia képviselői, irányzatai és kutatási területe	844
29.2.1. A viktimológia irányzatai	845
29.2.2. A viktimológia kutatási területei	846
29.3. A bűncselekmények áldozataival kapcsolatos fontosabb nemzetközi szervezetek és dokumentumok	848
29.4. Az áldozat fogalmának különböző dimenziói	850
29.5. Áldozati szükségletek és áldozatpolitika	852
29.5.1. Az áldozatok szükségletei	852
29.5.2. Az áldozatpolitika fogalma	853
29.5.3. Áldozat a büntetőeljárásban	853
29.5.4. A magyar áldozatsegítés rendszere	855
Hivatkozások	865

30. A gyűlölet-bűncselekmények elleni fellépés

Bárd Petra

30.1. Bevezetés	868
-----------------------	-----

30.2. Büntetőpolitikai megoldások, kodifikációs technikák	869
30.2.1 . Súlyosbító körülmény, minősítő körülmény, sui generis tényállás	869
30.2.2. Védett csoportok és védett tulajdonságok	870
30.2.3. Gyűlölet, előítélet vagy diszkriminatív kiválasztás	872
30.3. A gyűlölet-bűncselekmények hazai szabályozása	872
30.4. Nehézségek és anomáliák a büntetőpolitikai gyakorlatban	873
30.4.1. Csekély ügyszám	873
30.4.2. A nyomozás hiányosságai és alulminősítés többségi elkövetők esetén.....	874
30.4.3. Többségvédelem	875
30.4.4. Szigorúbb szankció kisebbségi vádlottakkal szemben	878
30.5. Következtetés	878
Hivatkozások	879
31. A fiatalkorúak büntetőpolitikája	
<i>Lévay Miklós</i>	
31.1. Bevezetés	883
31.2. A fiatalkorúakra vonatkozó büntetőpolitika elméleti alapjai	884
31.2.1. A fiatalkorúak igazságszolgáltatásának létrejötte az Amerikai Egyesült	
Államokban.....	885
31.2.2. A fiatalkorúak igazságszolgáltatásának létrejötte Európában.....	886
31.3. A fiatalkorúak igazságszolgáltatási rendszerének modelljei	888
31.4. A fiatalkorúak büntetőpolitikájának nemzetközi dokumentumai.....	890
31.4.1. Az ENSZ Gyermekjogi Egyezménye	890
31.4.2. A Pekingi Szabályok	892
31.4.3. Az Európa Tanács a gyermekbarát igazságszolgáltatásról	893
31.5. A fiatalkorúak hazai büntetőpolitikája	895
31.5.1. Történeti áttekintés	895
31.5.2. A fiatalkorúak büntetőpolitikája napjainkban	898
31.5.3. A fiatalkorúak büntetőpolitikájának ellentmondásai	904
31.5.4. A fiatalkorúakra vonatkozó kriminálpolitika egyéb vetületei	905
31.6. Összegzés	906
Hivatkozások	907
32. Alternatív szankciók és közösségben végrehajtott büntetések	
<i>Kerecsi Klára</i>	
32.1. Bevezetés	910
32.2. Az alternatív szankciók fogalma	910
32.3. Az alternatív szankciók történeti előzménye: a pártfogó felügyelet	912
32.3.1. Az alternatív szankciók fejlődésének lépései	912
32.3.2. A pártfogás hazai fejlődésének története	913
32.4. Az alternatív (közösségi) szankciók jellemzői	914
32.5. Az alternatív szankciók és jogkövetkezmények fajtái	915
32.5.1. A szabadságvesztés-büntetés alternatívái	916
32.5.2. A büntetőeljárás alternatívái	924
32.6. Az alternatív szankciókat végrehajtó szervezet	924
32.6.1. A magyar szervezet jellemzői	925
32.6.2. Nemzetközi szabályok	926
Hivatkozások	926
33. Helyreállító igazságszolgáltatás	
<i>Bárd Petra</i>	
33.1. A hagyományos büntetőeljárás kritikája	930

33.2. A kritika következményei: szemléleti változás	932
33.3. A helyreállító igazságszolgáltatás tág és szűk értelemben	933
33.4. A helyreállító igazságszolgáltatás fajtái	935
33.5. A helyreállító igazságszolgáltatás főbb jellemzői	936
33.6. Nemzetközi követelményrendszer	938
33.6.1. ENSZ	939
33.6.2. Európa Tanács.....	940
33.6.3. Európai Unió	940
33.7. Nemzeti szabályozás	941
33.7.1. Büntetőjogi közvetítői eljárás	941
33.7.2. Szabálysértési közvetítői eljárás	944
33.8. A helyreállító igazságszolgáltatás jövője	945
Hivatkozások	947
34. A szabadságvesztés és az elkövetők reintegrációja	
<i>Vig Dávid – Fliiegauf Gergely</i>	
34.1. Bevezetés	953
34.2. A börtön mint „kaméleon”	954
34.2.1. A modern börtön létrejötte	954
34.2.2. A korrekciós börtön: a magányrendszertől a klinikai modell bukásáig	956
34.2.3. A börtön útkeresése a későmodernitásban	958
34.3. A szabadságvesztés alkalmazása Magyarországon és Európában	960
34.4. A börtön mint beavatkozási rendszer	964
34.4.1. A totális intézmény	964
34.4.2. Börtönártalmak	968
34.4.3. A börtön mint a harmadlagos bűnmegelőzés eszköze	972
Hivatkozások	978
35. A büntető igazságszolgáltatási rendszer hatékonyságának korlátai	
<i>Farkas Ákos</i>	
35.1. Bevezetés	984
35.2. A rendszerelméletről dióhéjban	984
35.2.1. A nyílt rendszer sajátosságai	986
35.2.2. A büntető igazságszolgáltatás mint rendszer	987
35.2.3. A büntető igazságszolgáltatási rendszer elemei.....	988
35.2.4. A büntető igazságszolgáltatással mint rendszerrel kapcsolatos fenntartások	990
35.3. A büntető igazságszolgáltatás hatékonysága	993
35.3.1. A hatékonyság mint rendszerhatékonyság	993
35.3.2. A hatékonyság korlátai	995
Hivatkozások	998
Jogszabályok, dokumentumok	1001
Név- és tárgymutató	1015